

Miért metsszünk?

Korábban a gyümölcsstermesztés legjelentősebb részének nem a metszést tartották, hanem az oltás, dugványozás tudományát. A fákat már korábban is nyesték, nyírták, azaz a koronájukat alakították, de elsősorban esztétikai szempontokat véve figyelembe. Szabályosan nyírt sövényekké, falakká alakították a fákat. A gyümölcsstermesztés ezen időszakában a termesztés elsődleges célja nem a termés hozam nagysága volt. A gyümölcsfa úgy kaphatott helyet a kertben, ha koronája, alakja alkalmazkodott a kert stílusához.

A fák formálásának az egyik kedvelt és gyakori fogása a hajtások gyakori zöld metszéséből (pincirozás) és kötözéséből állt. Ezzel elérték azt a célt, hogy a fa ne kopaszodjon fel és ágrendszerén lehetőleg mindenütt termőrészek alakuljanak ki és gyümölcsöt teremjen. Az előzők szerinti kezelést leginkább az őszibarack viselte el. Az 1600-as években nagy őszibarack-kultúrák voltak Franciaországban, mely időszakban kezdődött az őszibarack katalan formára való metszése.

Hazánkban a paraszti kertekben korábban nem metszték a gyümölcsfákat, csupán a felesleges (száraz, lehajló) ágait vágták le. Az urasági és az egyházi kertekben is az alakfa kultusza dívott. Azonban a filoxéra pusztítása után telepített őszibarackokat már nálunk is katalan alakúra metsztették.

Természetesen az a nézet sem helyes, hogy hagyjuk a fákat magára metszési beavatkozás nélkül, mert úgy hamarabb terem. A metszetlen fák a termés súlya alatt az aránylag vékony ágaik miatt széthajlanak, koronájuk szétesik. Az őszibarack pedig metszés nélkül csak néhány évig terem megfelelő gyümölcsöt.

Ma már tudjuk, hogy a fa sajátosságait összhangba kell hozni a gazdasági érdekeinkkel. Azaz a metszéssel a korai termőre fordulást, a bő és rendszeres termést kell megalapozni úgy, hogy

a korona mérete és alakja tegye lehetővé a könnyebb munkavégzést az ültetvényben.

Tehát a metszés a gyümölcsstermesztés egyik fontos része lett, amivel a fa életében először a koronájának a helyes kialakítását kell elvégezni úgy, hogy az mielőbb kifejlődjön és a termőfelülete minél nagyobb legyen. Segítségével az ágai erőteljesek legyenek, a fa évente egészségesen fejlődjön tovább, a korona ne sűrűsödjön el, ne nőjön túl magasra, a fa növekedése és terméshozama egyensúlyban legyen. Ezt az alakító metszéssel érjük el, ami az oltvány kiültetését követő néhány éven át tart. Később a korona ritkítása a cél, hogy az el ne sűrűsödjön, alakját ne veszítse el. Ilyenkor a száraz, beteg ágakat, gallyakat távolítjuk el. Ezzel a meghagyott ágakon a termőrészek fejlődését nem zavarjuk, sőt kedvezően befolyásoljuk a következő évi terméshozam kialakulását.

A fa ágainak idősebb farészekre való metszésével ifjítani tudjuk gyümölcsfáinkat. 2-3 éves farészek visszavágásával gyenge, 4-5 éves farészek visszavágásával erős ifjítást hajthatunk végre. Nem csak a fa vázágait, hanem a termőágait is ifjíthatjuk. Az ifjítással az első évben az erős hajtások képzését fokozzuk. Az ifjításra akkor kerülhet sor, ha a fa növekedése csökken, termőegyensúlya nincs meg. A fa termőrészeinek évente történő rendszeres metszésével a fa évenkénti gazdag és minőségi termését segítjük elő. Ez elsősorban az őszibarack esetében nélkülözhetetlen metszési beavatkozás.

Összefoglalva, ma a metszés nem a fa formai, hanem a gazdasági szempontok teszik szükségessé.

Tegdes László
kertészmérnök

A köszméte metszése

Elterjedt az a helytelen szemlélet, hogy a köszméte a legigénytelenebb növényünk egyike, ami a legkevesebb gondozás mellett is kielégítően terem. Magas termésmennyiséget a köszméte is csak a gondos ápolás, a jó tápanyagellátás és a következetes növényvédelem betartása mellett ad. A folyamatosan nagy terméshozamhoz az évről évre történő középérés hajtásnövekedés biztosítása szükséges, amit a megfelelően elvégzett metszéssel érhetünk el. Úgy kell metszéssel szabályozni az évenkénti terméshozamot, hogy az elérhető nagy termés mellett megfelelően erős hajtások képzése is biztosított legyen.

Bokorköszméte

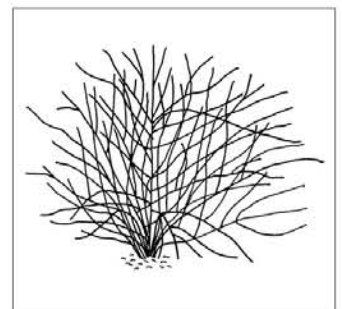
A bokorköszméte metszése lényegében a piros ribiszke metszésével azonos módon történik, két eltérést kivéve. A legtöbb bokorköszméte-fajta hajlamos (különösen a termés súlya alatt) szétterülő bokrot fejleszteni. Ezért azt a metszésnél úgy kell figyelembe venni, hogy a kifele álló ágakat távolítsuk el és lehetőség szerint a felfelé törő vesszőket hagyjuk meg. Kézi betakarítás esetén olyan mértékben ritkítsuk ki a bokrot, hogy a bokor belsejéből is leszedhető legyen a termés.

Törzsös köszméte

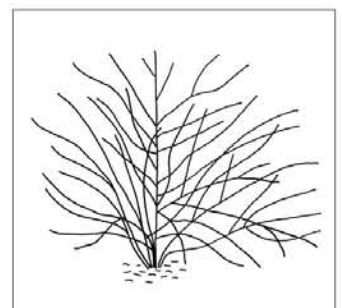
A törzsös köszméte metszésekor vegyük figyelembe, hogy a köszméte nem tűri az erős visszametszést, ezért a ritkítást részesítsük előnyben, amit a szükség szerinti gyengébb metszéssel egészítünk ki. A telepítés után a vesszőket rövide, 2-4 rügyre metszünk vissza, mellyel elérjük, hogy a telepítés utáni első évben 4-8 erős hajtás képződik. A második évben válogassuk meg a hajtásokat és csak azokat hagyjuk meg, amelyek a teret egyenletesen kitélik és alapjuk nincs közel egymáshoz, mert vastagodásuk esetén egymást lefeszítik a későbbiek folyamán. A meghagyott vesszőket kétharmadára metsszük vissza, lehetőleg felfelé

álló rügyre, mert a törzsös köszmétefa is erősen széteső, lecsüngő koronát nevel. A harmadik évben is válogassuk meg a keletkezett vesszőket és a megmaradó lisztharmattal fertőzött csúcsait vágjuk vissza. Ha a növekedés nem éri el az évenkénti 30-50 cm hosszúságot, akkor még a második, de a harmadik évben is rövide kell metszeni a vesszőket. A túl erős metszést azonban kerüljük, mert sűrű, keveset termő korona kialakulásához vezethet. Az így kialakított fák a negyedik évben termőre fordulnak. A negyedik évtől kezdődően a metszés erősségét a korona növekedésének a mértéke szabja meg. A termőkori metszéssel cél az évenkénti legalább 10-20 cm-es hajtásnövekedés elérése. Ha ennél gyengébb a hajtásnövekedés, akkor erősebben, ha erősebb, akkor gyengébben metsszünk. Az erős metszés - tekintettel arra, hogy a köszméte nem tűri az erős metszést – nem a vesszők visszavágására, hanem a korona ritkítására és a lisztharmatos részek eltávolítására irányuljon.

Tegdes László
kertészmérnök

Köszmétebokor ritkítás előtt

Köszmétebokor ritkítás után